

СТАНОВИЩЕ

На доц. д-р Радко Златков Радев, дм

Ст. Преподавател в Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“, гр Бургас

Катедра по предклинични и клинични науки, ФОЗЗГ

Относно

дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор“

на д-р Дияна Аспарухова Кючукова,

асистент в Катедра по физиология и патофизиология

на тема: „ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВРЪЗКАТА ЗАТЛЪСТЯВАНЕ И КАРДИОВАСКУЛАРНИ
УВРЕЖДЕНИЯ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЕН МОДЕЛ НА МЕТАБОЛИТЕН СИНДРОМ“

Съгласно заповед № Р-109-520 гр. Варна, 16.12.2025 г. на Ректора на МУ „Проф. д-р

Параскев Стоянов“, гр.Варна, съм избран за член на Научното жури,

а на основание Протокол №1/29.12.2025 г. от КС на Катедра по физиология и
патофизиология,

съм определен да изготвя настоящото становище

Предоставеният ми за изготвяне на становище дисертационен труд съдържа общо 170 страници, онагледен е с 74 фигури и 5 таблици.

Цитирани са 445 литературни източника, от които 1 на кирилица и 444 на латиница.

Дисертационният труд съдържа следните раздели: Въведение – 2 страници, Цел и задачи на дисертационния труд – 1 стр., Материали и методи – 9 стр., Собствени резултати и обсъждане – 64 стр., Заключение – 1 стр., Изводи – 2 стр., Приноси – 2 стр., Публикации и съобщения, свързани с дисертационния труд – 1 стр.

Считам, че разпределението по раздели като обем съответства на подобен труд за защита. Началното обявяване на използваните съкращения улеснява прочита на труда, а изказаните в края благодарности, на подпомагалите изготвянето на дисертацията, е похвално.

Във въведението, д-р Кючукова убедително ни насочва към безспорно изключително важното за настоящия век затлъстяване. Тя посочва, че разпространението на това заболяване ескалира бързо през последните 60 години, като по данни на СЗО към 2022 г. 2,5 милиарда възрастни (18 и повече години) са били с наднормено тегло, а от тях 890 милиона живеят със затлъстяване, а същевременно методите за лечение в днешно време са все още недостатъчно ефективни. Въпреки многобройните проучвания на рисковите

фактори като генетична предразположеност, начин на живот и хранителен режим, съществуват неясни доказателства като причинен фактор, както и за последиците, особено що се касае за последвалите кардиоваскуларни заболявания. Това именно насочва авторката към поставената цел - да проучи връзката между затлъстяване и кардиоваскуларни увреждания, както и да оцени ефекта от прилагането на антиоксиданти във фруктозо-индуциран експериментален модел. Целта е точно и ясно формулирана, аз бих премахнал думата „изследване“, тъй като определено целият труд е едно изследване.

Задачите, шест на брой, са формулирани в последователност, с нарастващо разкриване на очаквани промени в механизмите, и което е особено съществено, с възможни протективни въздействия за предотвратяване на настъпилите кардиоваскуларни нарушения.

В раздела материал и методи авторката използва фруктозо-индуциран експериментален модел, който е изпитан и в други разработки на учебния сектор по патофизиология. Това придава сигурност и последващо надграждане на друг вид изследване. А проучванията чрез аналитични методи: зоометрични, биохимични и клинично-лабораторни, имунологични, морфологични, дава възможност за широкообхватно оценяване на разглежданите и очаквани промени при модела на експеримента. Статистическата обработка е осъществена коректно съобразно изискванията на дескриптивните и аналитичните методи. Прави впечатление, че е използван малък брой плъхове (18 броя), което също е похвално, предвид, че в редица разработки авторите се „хвърлят“ в голям брой експериментални животни, за да получат достоверни резултати при статистиката. Това в случая е направено достатъчно икономично и същевременно достатъчно информативно.

Резултатите д-р Кючукова представя в последователността на поставените задачи. След всеки получен резултат, тя прави обсъждане, като се позовава, както на източници от литературата, така и на свои разсъждения. Фигурите, както и таблиците, които са представени, допълнително и илюстративно обективизират направените разисквания. В повечето авторски трудове от този тип, авторите разделят в отделни глави резултатите и обсъждането. Едно от достоинства на тази дисертация е, че тук елегантно след всеки резултат следва и съответното обсъждане, което прави този материал за четящия по-достъпен и разбираем. Умишлено не се спирам на всеки резултат и направеното обсъждане. Данните са толкова богати, че биха могли да се интерпретират дълго. Авторката е направила това задълбочено и с разбиране. На тази база тя прави и своето заключение, а именно, че високият прием на фруктоза значително увеличава риска от развитието на различни метаболитни промени, като хипергликемия, дислипидемия, хронично нискостепенно възпаление, оксидативен стрес и инсулинова резистентност, като се позовава на съответните патофизиологични механизми. И като възможност, д-р Кючукова подчертава, че макар и с известна доза спекулативност, приема на S-AMe е в състояние да

намали системния оксидативен стрес и да подобри мастната дисфункция, като по този начин намалява риска от развитието на ендotelна дисфункция и различни сърдечно-съдови нарушения.

Изводите, до които авторката стига, кореспондират с резултатите и направените обсъждания и затвърждават усещането, че поставените задачи са изпълнени. Някои от тях, напр. 2 и 3; 4 и 5; 6, 7 и 8; 9 до 12, биха могли да бъдат обединени, но вероятно д-р Кючукова ги е представила по начин, по който да се обърне по-голямо внимание на всеки от предложените изследвани параметри.

Приносите на д-р Кючукова с оригинален характер, пет на брой, са добре посочени. Аз бих посочил 1.5 веднага след 1.1, но редът не е толкова съществен. А 1.2, 1.3, 1.4 са „черешката на тортата“. Това дава поле за размисъл и възможни по-нататъшни проучвания както на експериментатори, така и на клинични лекари от практиката.

Потвърдителният характер на приносите доказва, че авторката познава световния опит в тази насока и което и прави чест, не смята за свое откритие споменатите приноси. Що се касае за приносите с приложен характер, убеден съм, че ще намерят своята реализация за всеки, който се запознае с този научен труд.

Публикациите и съобщенията, свързани с дисертационния труд, са достатъчни съобразно изискванията за тази защита.

Моята крайна оценка и заключение на становището ми е, че на д-р Дияна Аспарухова Кючукова следва да се присъди научната степен „доктор“. Предлагам и на останалите членове на научното жури да се присъединят към тази положителна и обективна оценка.

Изготвил становището

Доц. д-р Радко Златков Радев, дм

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679